

Kabinet zet plannen box 3 door

11-2-2025 | Door Kees van Oostwaard werkzaam bij
Fiscale Zaken Athora

Zoals aangekondigd in mijn vorige artikel in Financieel Actief zou de staatssecretaris van Financiën vóór 30 januari 2025 met een inhoudelijke reactie op het advies van de Raad van State zou komen. Die belofte is hij nagekomen. Op 24 januari heeft hij een brief met inhoudelijke reactie gezonden. Zoals de titel van dit artikel al prijsgeeft: het kabinet zet haar plannen door.

De brief van de staatssecretaris

Op 24 januari 2025 heeft staatssecretaris Van Oostenbruggen de Tweede Kamer per brief geïnformeerd over het wetsvoorstel Wet werkelijk rendement box 3 en het advies van de Raad van State.¹ De staatssecretaris geeft aan dat hij de uitkomsten van het debat van 30 januari zal meewegen.² Tegelijkertijd meldt hij dat de slotsom van deze brief is *“dat het kabinet de voorgestelde Wet werkelijk rendement box 3 alles afwegende als beste optie ziet.”*

Het is fijn dat de conclusie bij de aanvang van de brief alvast wordt gemeld (wat er ook zij van die conclusie). Het zorgt, in ieder geval bij mij, direct voor een bepaalde ‘mindset’ bij het lezen van de rest van de brief.

Het ideale stelsel bestaat niet

Belangrijk citaat uit de inleiding: *“Met het voorgestelde stelsel wordt naar het oordeel van het kabinet de juiste balans gevonden tussen de wens van de Kamer om te belasten op basis van werkelijk rendement, doenvermogen, uitvoerbaarheid en toekomstbestendigheid in aanloop naar een mogelijke stelselherziening.”*

In hoeverre de Tweede (en Eerste) Kamer hierin meegaan moet nog blijken. Belangrijker is wat mij betreft dat juist vraagtekens gezet kunnen worden bij het doenvermogen, uitvoerbaarheid en de toekomstbestendigheid.

¹ Kenmerk 2025-0000021906

² Zie echter onder Kamerdebat hierna

Van Oostenbruggen heeft gelijk dat het ideale box-3-stelsel niet bestaat. En dat dringend behoefte bestaat aan een oplossing. Dit laatste is overigens door de politiek zelf veroorzaakt. Heel lang is de box-3-problematiek genegeerd dan wel vooruitgeschoven. Met als gevolg dat de oplossingsrichting door de Hoge Raad is gedicteerd.

De Raad van State was zeer kritisch over de box-3-plannen.³ Weliswaar onderschrijft het kabinet het advies van de Raad van State *“om de belastingheffing op vermogen breder te bezien”*. Het kabinet vindt dat een traject voor de langere termijn en wil een oplossing voor de korte termijn. Dat is een recept voor problemen.

³ [Box 3: een never ending story?](#), *Financieel Actief*, 8 januari 2025

Streven is vooraf invullen

Streven blijft om de gegevens voor de box-3-heffing zo veel mogelijk vooraf in te vullen. Dat is een goed uitgangspunt, met als kanttekening dat uitvoerders als banken en verzekeraars flink – en onbezoldigd! – aan de bak mogen om de extra gegevens aan te leveren. En lang niet alle relevante gegevens zijn voor de Belastingdienst op die manier te achterhalen. Dat is bijna een uitnodiging voor belastingontwijking.

Dat voor een vermogenswinstbelasting lang - soms tientallen jaren - gegevens moeten worden bewaard noemt Van Oostenbruggen terecht als groot nadeel bij die vorm.

Risico van belastingontwijking en -ontduiking

Punt is en blijft dat door de toegenomen complexiteit en beroep op het doenvermogen van de belastingplichtige het risico bestaat dat sommige belastingplichtigen niet tijdig, juist of volledig hun aangifte kunnen doen. De staatssecretaris wil laten bekijken hoe deze risico's zo goed mogelijk beperkt kunnen worden.

Dit doet de wenkbrauwen fronsen. De Belastingdienst heeft in mijn beleving een duidelijk tekort aan controlecapaciteit. Dan moet je zo'n punt toch goed onderzocht hebben als je zo'n ingrijpend wetsvoorstel indient? Voorkomen moet worden de burgers het idee krijgen dat de pakkans bij onjuist invullen van de aangifte (heel) klein is. Zeker met de tendens dat het vertrouwen in de overheid kleiner wordt en daarmee mogelijk ook de neiging om belasting te ontwijken of te ontduiken groter wordt.

De staatssecretaris noemt zelf een aantal van 900 fte benodigd voor dienstverlening en toezicht. Nu mag de Belastingdienst zich verheugen in toenemende belangstelling als werkgever. Van Oostenbruggen 'vergeet' te benoemen dat de Belastingdienst de komende jaren veel personeel gaat verliezen door pensioneringen. Dat maakt de uitdaging toch nog wel wat groter dan voorgesteld.

Het wetsvoorstel vraagt ook om een uitgebreidere administratieplicht van belastingplichtigen. Ook di aspect maakt het voorgenomen stelsel kwetsbaarder. In ieder geval zal de burger op dit punt goed geïnformeerd moeten worden en dan maar hopen dat het goed komt.

Datum invoering

De huidige streefdatum van invoering van het nieuwe box-3-stelsel is 1 januari 2028. Om de gegevensleveranciers en de Belastingdienst zelf voldoende voorbereidings-tijd te geven, is het noodzakelijk dat het wetsvoorstel uiterlijk op 15 maart 2026 wordt aangenomen door de Tweede Kamer. Van Oostenbruggen dreigt de Tweede Kamer dat aanpassingen van het wetsvoorstel niet of nauwelijks mogelijk zijn:

“Indien tijdens de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel tot ingrijpende veranderingen wordt besloten, moet opnieuw worden gekeken naar de uitvoerbaarheid en naar de mogelijke inwerkingtredingsdatum. Daarnaast zal in 2028 nagenoeg geen ruimte zijn voor het realiseren van andere aanpassingen in de inkomstenbelasting, omdat een deel van de aanpassingen van de geautomatiseerde systemen in 2028 gerealiseerd zal moeten worden.” Kortom: de Tweede Kamer moet haar wensenlijstjes op zak houden.

Budget neutrale inrichting

Het kabinet blijft (heel) veel waarde hechten aan een budget neutrale inrichting. Zonder daar direct de nadruk op te leggen, is dit mogelijk zelfs de belangrijkste overweging om te kiezen voor het huidige voorstel.⁴ Maar in de bespreking van de alternatieven in het vervolg van de brief komt het budgettaire aspect telkens wel terug.

Alternatieve denkrichtingen

De staatssecretaris bespreekt in zijn brief drie alternatieve denkrichtingen en geeft daarbij de nadelen aan (hier beknopt weergegeven):

1. Forfaitaire heffing met tegenbewijsregeling: onevenwichtig (in het voordeel van beleggers) en budgettair nadelig.
2. Volledige vermogenswinstbelasting: prikkel tot fiscale planning om belastingheffing uit te stellen, complex, ingrijpende gevolgen voor de uitvoering door de Belastingdienst, én forse negatieve budgettaire gevolgen in de eerste jaren.

⁴ De staatssecretaris schrijft hierover: *“Een evenwichtig systeem op basis van werkelijk rendement leidt per definitie tot complexiteit, ongeacht of hierbij bijvoorbeeld gekozen wordt voor een systeem op basis van vermogenswinst of vermogensaanwas. Budgettaire doelstellingen spelen in dit spanningsveld geen leidende rol en het loslaten hiervan biedt dus geen nieuw perspectief.”*

3. (Brede) vermogensbelasting: belast ook vermogen uit box 1 en box 2, het risico dat de geheven belasting hoger is dan het werkelijke inkomen (inbreuk op het eigendomsrecht). Een eventuele anticumulatieregeling lijkt vervolgens weer veel op een tegenbewijsregeling.

Op zich beschouwd zijn de genoemde argumenten grotendeels valide. Maar de eventuele voordelen worden niet genoemd. Dat maakt een afweging voor de Kamerleden wel lastig.

Kamerdebat

Voor 30 januari 2025 stond een debat van de staatssecretaris met de vaste commissie voor Financiën over box 3 gepland. Dit debat is echter verschoven naar 20 februari 2025. We moeten dus nog even wachten op de eerste reacties vanuit de Kamer op het doorzetten van de plannen.

Slotopmerking

Zoals al eerder geconstateerd blijft de staatssecretaris (krampachtig) vasthouden aan een vermogensaanwasbelasting, ondanks de forse tik op de vingers door de Raad van State.

Ben benieuwd of de Tweede Kamer - en in het eventuele vervolg Eerste Kamer⁵ - het de staatssecretaris moeilijk gaan maken. Van Oostenbruggen noemt in zijn brief wel 'dreigend' de uiterste datum van aanneming door de Tweede Kamer op 15 maart 2026, maar het is te hopen dat het parlement op dit dossier haar taak serieus neemt.

⁵ Daar hebben de kabinetspartijen geen meerderheid.